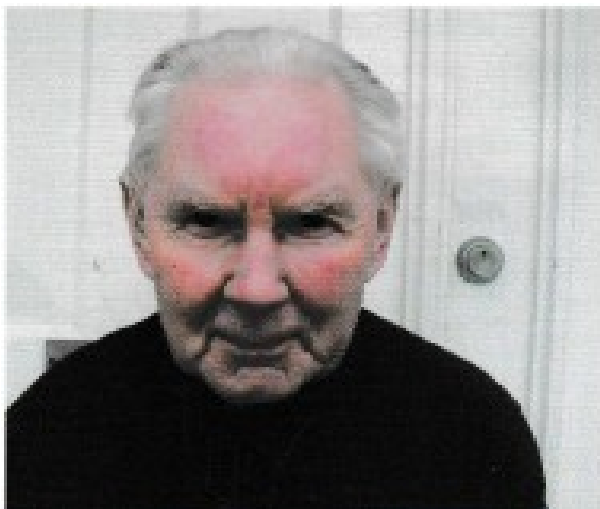

Fra Olav Mjeldes barndom på Osterøy: En folkeskole-opplevelse fra Vestlandet

Olav Mjelde er født i 1920 på garden Nedre Mjelde i Mjeldalen på Osterøy, som ligger nordøst for Bergen, mot Voss. Han er æresmedlem i Eidsberg historielag. Osterøy er ei stor innlandsøy, med fem kirker, med Sørfjorden i sør og Bergensbanen på fastlandet.

Mjelde folkeskole hadde firedelt skole med 60 til 70 elever. Skolehuset hadde to klasserom i første etasje og to rom i 2. etasje, som ble brukt til ambulerende framhaldskole. Der ble det også holdt kurs i praktiske fag som snekkerkurs og skomakerkurs. Dessuten var skolehuset møtelokale for alle foreninger og lag i kretsen. Vinteren 1926 til 1927 hadde jeg en nyresjukdom som holdt meg innendørs i lang tid. Denne vinteren var det framhaldskole i Mjeldalen. En bror til min mor var lærer der. Han bodde hos oss. Han ble min «førskolelærer», som gjorde meg godt førebudd til skolestart våren 1927.

Vi hadde lærerinne de første tre åra. Og lærer de fire siste åra, flinke begge to. Men læreren kunne være ganske hissig av og

til. Lærerinna var forholdsvis ung, og prøvde vel å få litt mer leik inn i småskolen, blant annet folkeviseleik. Ellers var ho nøye med at vi skulle skrive så fint vi maktet. Ho var også flink i tegning.

Både i småskolen og i storskolen rådde det orden og disiplin stort sett, uten at elevene følte det for strengt. Men det hendte, en sjelden gang, i storskolen, at en elev måtte gå hjem etter ei glemt lærebok, det var ca. 3 km å gå.

I storskolen hadde vi sangtimer hvor vi også lærte noter. Læreren var organist og med i hornmusikken. I naturfagtimene om sommeren, tok læreren oss med ut i skog og mark - eller langs sjøkanten for å lære botanikk. På mye av Vestlandet vokser ikke grana av egne frø. Den må plantes Og her kunne skolene hjelpe til. Vi gledde oss til disse plantedagene. I dag er disse plantefeltene hogstmogne.

Læreren var flink i historie og svært interessert i politikk, Ikke så rart siden kommunen i den tid hadde tre stortingsmenn og en statsråd.

Dette var i den vanskelige nedgangstida, i de harde 30-åra. Mange av skoleelevene brukte treskor til skolen. I timene stod det ei lang rekke med treskor i gangen. Ellers var treskor vanleg fottøy for både gammel og ung. Mange lagde treskor sjøl med et spesielt treskojern.

I 1935 blei to-årig kommunal mellomskule oppretta i annen etasje på en eldre hovedbygning på en gard ved Garnes stasjon. Der hadde det i mange år tidligere vært folkehøgskole. Jeg kom inn på skolen og reiste første året daglig tur/retur med motorbåt fra øya til fastlandet. Andre året bodde jeg hos slektninger ved Garnes stasjon. Skolen hadde ingen eksamensrett de første åra. Klassen måtte reise til Voss for å ta eksamen som privatister. Vi var 30 elever.